

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

24. IV. 1920.

24. aprila 1920 so sprožili na Zaloški cesti dobro namerjene strele.

14 proletarskih teles je oledenelo za vedno. Preko pol stotine človeških bitij se je zvijalo v cestnem prahu in pojilo stotisočkrat prokleta in poveščana tla s toplo krvjo. Množica, ki se je tam pred Leoniščem zbrala, da manifestira z mirnim pohodom na ulico krvinkhm svojo bedo in lakoto, se je obupno razbežala na vse strani. Pesti so se krčile.

Tisti dan so v Hrastniku počile puške. Eden je obležal.

V dveh, treh sekundah so se izvršili dogodki, kateri nam ostanejo bolešno vdolbeni v spomin, ki bodo neprestano zbadali kakor bodalo mozeg slovenskim rdečim bataljonom.

Zaloška cesta — naša žalostna cesta preko gore zadnjega trpljenja in poveljanja, preko Golgate.

Zakai se je moralo zgoditi?

Ko se je ledro slovenskega proletariata, po prvem osvobojenju, v mladi državi, z vso močjo oprijelo dela za vse večje osvobojenje, ni pač nihče mislil, da bo sledilo prvemu vzhičenju tako kmalu razočaranje. Verovali smo še nekoliko frazam »samoodločbe narodov« in »večnega miru«, kakor so jih izustili imperialistični eksponenti tekom vojne; videli smo, kako se naše vrste večajo vsak dan s tisoči bojevnikov, ki jim je vojna odprla oči, in — dobro je bilo.

Moral je slediti polom.

Sto vzrokov ga je pripravljalo.

Bilo je prvo tisto nepoznanje razmer v državi, ki ni dalo slutiti tako močne in bestialne buržoazije, kakor je bila.

Ljudje, kateri so bili tekom štirih let vajeni, da s puško in ročno granato varujejo lastno življenje in ubijejo tuje, da dosežejo cilj svojih kronanih priganjačev, so prišli z mislijo, da je to orožje tudi za izpremenitev družbinega sestava najhitrejše in najboljšo sredstvo. Ti ljudje, ki jim je povojna psihoza — če ne radi njih števila, pa vsaj radi mogočnosti njihovih glasov — olajšala uplivanje mas, niso poznali sedanjega gospodarskega in političnega ustroja sveta, niso vedeli, da je mo-

goče ta ustroj prevrtni le z razredno organizacijo, ki na eni strani podira, a vzporedno temu tudi gradi in tako ustvarja popolnoma nove pogoje bodočemu redu. Njih čisti nihilizem se ni mogel zadovoljiti s stopnjevano spremembo tekom časa, temveč je trdovratno hlepel po revolucionarnem dejanju in zmagi tekom ene noči.

V predvojnem in medvojnem socialističnem gibanju so bili taktični grehi, ki so se morali pod silo novih razmer kruto maščevati. Čisto osebni grehi, ki so jih pa začeli v teh vrelih razmerah razlagati kot zločine. Kot zločin so začeli razlagati vsak pravilni ali nepravilni korak starih voditeljev, kot zločin tudi mnenje treznih sodrugov, ki so si upali nasproti vsem nihilističnim težnjam trditi, da postavlja preobrat brez potrebne — prevsem gospodarske — priprave socialistični nauk na glavo. Rodilo se je nezaupanje, osebna mržnja, sovraštvo in — —. Tisti sodrug, ki niso vedeli, da imajo v organizaciji kot nie člani odločilno besedo tudi oni, ker jim je manjkalo šole in prave zavednosti, so sovraštvo proti osebam končali v sovražstvu proti organizaciji.

Buržoazija, ki je dotlej trepetajoč pričakovala, kaj bo z njenim življenjem, je videla rešilno slamico in jo zgrabila. Čeprav so se meščani med seboj po svojih strankah grizli kakor psi, so zavoljo skupnega nasprotnika s strnjanimi silami naskočili enotno — neenotno delavsko fronto. Z vsemi sredstvi — naravnost in zakrito. Njeni provokaterji so se povsod vrivali v naše vrste, ker kritične izbire pri sprejemanju novih članov, kakor rečeno, ni bilo. In so šuntali razcepljene duhove druge proti drugim in stopali na vodilna mesta. Malkontentom je buržoazija pripravljala tla za novo stranko, pomagala z denarjem in tiskom. Ob istem času so se stari smrtni sovražniki v buržoaziji v nemoralnem konkubinatu sami polastili uprave in vlade — in tedaj je prišel razkol.

S tistim trenutkom je bila usoda zapечатena. Ko smo se klali med seboj in vedno bolj razširjali prepad med nami, so padale druga za drugo priboritve, ki smo

jih zedinjeni iztrgali onemogli buržoaziji. Draginja je rasla, plača v razmerju z njo padala, glad smo začeli znova kuhati v piskrih. Korupcija se je odebelila kakor svinja ob koritu.

Videli smo, da padajo naši grehi na naše glave, a nismo imeli odločnosti dovolj, da jih popravimo. Bojevali smo dalje boj na dve strani. Proti kapitalističnemu podipu in proti — sebi. In buržoaziji se je dobro zdelo, ko smo jo ščegetali, misleč, da ji potiskamo nož v hrbet, in pripravljala je priliko, da nas vse skupaj z enim samim udarcem pobije do smrti.

Tisti udarec je prišel za železničarske stavke leta 1920.

Takrat je sedela sedanja »socialistična« klerikalna stranka v nespodobni zvezi s srbskimi radikali na vladnem stolu. V Belgradu je vodil naš promet svetj železniški minister dr. Korošec, na deželni vladi v Ljubljani je sedel dr. Breic, njegova desna roka je bil Remec. Sami katoličani, pridigarji Kristusovega nauka in dobrega življenja vsem bednim ljudem na zemlji.

Vlada je bila pripravljala, delavsko gibanje opljuvati in razbito — ploč 50-letnega znojnega dela. Kar ga je še bilo, ga je vlada menila zmečkati.

Železničarji so imeli tedaj še edini organizacijo, ki je bila med razrednimi kakor zadnja postojanka, katero drži par ipakov še po končanem boju. To je bilo treba zmečkati. — Grenko nam je ob spominu, kako se je pričela tragedija, ki jo še danes preživlja železničarski proletarijat, ne samo tisti, ki je takrat šel v boj za pravico — naš in komunistični — ampak tudi tisti, ki je tega v njegovem boju izdal in se danes pokori za svojo nezavednost. Besno sovraštvo je še v marsikomu, ki danes preiščuje povode in razmere, ki so takrat po krivdi katoliškega sleparstva primorale obupana bitja, da so zgrabila za poslednje sredstvo, da ubranijo zadnji videz svojih pravic v času, ko jim ni mogla biti ob strani trezna in organizirana sila.

Proglasili so stavko. Zvabili so jih na Zaloško cesto, da bi se naslajali nad

nihovimi oledeneli trupi. Strelili so se sprožili. Usta so za večno umolknila. Raztreščili so organizacijo, kakor bi bila steklen kozarec. Na zadnjo barikado so gradili svojo zastavo. In potem so zaplesali nad mrtvimi trupi bakanal, vreden najrazupitejših vlačug.

Vojaške čete z zvonečo muziko in ročnimi granatami za pasom — isti dan, ko so končali prvo dejanje naše tragedije. Preki sod. Zabrana dostojnega pogreba krvavim žrtvam. Pamfletji in roganje in pozivanje na nove poboje v »Slovenca«, v »Narodu«, v »Jugoslaviji«...

Ker buržoazija je tvorila tiste dni eno samo stranko.

Kdo bo na to kdaj pozabil?

Sledila sta temu dve leti novih, istotako gnusnih bakanalov.

Sledile so nove Zaloške ceste, na njih so ostala druga trupa. Aliagič. Kreka pri Tuzli. Umiranje stotin po ječah in v pregnanstvu — starci, žene, otroci, mladeniči in možje in dekleta.

In vsaka smrt in vsako novo preganjanje je bilo bolesten krč po vsem našem telesu.

Tisti krči so bila skoro edina znamenja, da živimo.

Ali ostanemo tako, kakor smo?

Vsak dan se še oskrunja spomin na Zaloško cesto.

Železničarji, delavci, ljudje pod rdečo zastavo: Oglejte se naokrog! Še vedno nas vabijo na Zaloško cesto!

Železničarji: Kje je vaša organizacija? Ali je tista, ki vas vanjo kliče poslednji razbijač vaše složnosti Beltram, eden iz tiste stranke, ki ima še krvave madeže na svojih rokah od Zaloške ceste?

Delavci, Zaloško cesto smo zagrešili tudi mi sami, ker smo se klali med seboj, ko so nas zvalili nanjo!

Zopet nas vabijo. Ali pojdemo ponovno v medsebojnem sovraštvu? Tedaj se bomo čez leto zopet spominjali obletnice novih — naših žrtev.

Toda čas je, da žrtve na novi Zaloški cesti ne bodo več — naše žrtve.

A. C.:

MORILCEM.

(Ob spomenu na dan (24. aprila 1920), ko so na Zaloški cesti padle žrtve.)

Grobovi se odpirajo.

Vstajajo.

To so oni.

V očeh jim plamen črn gori.

koščeni prsti stiskajo se jim v pesti.

Prthajajo.

To so oni.

Vedno bližje:

vedno boli širok je plamen črn!

vedno boli globok.

Kakor ciklon.

Glejte:

Vedno večje in silnejše

kakor valovi Atlantika so te postave koščene.

Glejte:

To so oni.

Že so tu.

Že stezajo koščene dolge roke.

»Ha, vi se umikate, morilci!

O, saj vas poznamo!

Saj izmed tistih sto

ste satanov sveta,

kj so Boga na križ pribili.

ki so njegovo kri kakor šampanjec pili.

Saj vi ste izmed tistih sto, ki Kristov ste milijone v smrt pogubili, da iz njihove krvi, kosti, mesa, ogromne cerkve ste zidali, palače silne, in gigantske stroje, in tovarne, velikane morske, ki se zibajo po oceanih vseh sveta.

Saj vi ste izmed tistih sto, ki so postavili po kontinentih vseh nešteto piramid iz glav milijonov Kristov, kot večni monument največjega pokolja.

Saj vi ste izmed tistih sto, ki med milijoni drugih tudi nas ste gnali bedne.

lačne,

žejne,

nage, neobute,

na široke ceste,

da ste morili nas,

da ste mogli piti kri,

kri trinov — Kristov.

Vi bežite!

Bližje!

Stopite sem.

da obijemo vas,

da poljubimo vas,

da spoznate ogenj črni teli globokih jam.

In že objemajo dolge in koščene roke,

in že se ustne spajajo jim z ustnimi brezmesnimi.

in že pogrezajo v plamene črne, v ciklone Kajni se strahotne.

Vračajo se.

Kajni na ostajajo.

zaznamovani od poljubov,

od objemov

in ciklonov plamena mrtvaškega.

Vračajo se.

da čez leto dni se zopet vrnejo.

Vera in nevera.

Ko so stari Slovenci sprejeli novi verski nauk, prihajajoči iz Salzburga in iz Ogleja, so se naučili novih oblik; v mišljenju jim je pa ostala stara poganska podlaga. Krščanstvo med Slovenci ni zmagovalo s svojo idejno močjo, temveč z mečem in politiko. Bavarcem tudi ni bilo bogve koliko ležeče na tem, da odpro Slovincem sveta nebesa, ampak spraviti so jih hoteli pod svojo oblast in krščanstvo jim je bilo dobro sredstvo za ta »krščanski« namen. Nekateri zgodovinarji se pač trudijo navsomoč, da bi dovedali slovenskemu narodu, kaj vse ima zahvaliti krščanstvu. To pa ni objektivno zgodovinsko, temveč klerikalna zofistika. Nepobitna resnica je, da so Slovenci, ko so dobili krščanstvo, izgubili svojo narodno samostojnost in postali politični helotje.

Stari Slovenci so prav dobro slutili, kaj jim nosi tuji nauk, zato so se ga tudi prav krepko branili. Modrijani, ki so jih imeli po sili izveličati, so pogostoma odnesli krvave glave. Šele, ko je bil premagan slovenski narod, je zmagovalo krščanstvo. Lahko si je torej misliti, s kakšnim »navdušenjem« so ga Slovenci sprejeli.

Ko so že »na tleh ležali Slovinci stebri starci«, so Nemci skušali utrditi krščanstvo z raznimi privilegiji, ki so jih uživali kristjani pred pogani. Zlasti so

bili kristjani prosti raznih davščin, ki so jih pogani morali plačevati. Zgodovinsko dokazana je tudi resnica, da se je s krščanstvom širil germanizem. Katolicizem je pomenčeval Slovence in na ta način krčil narod in njegovo ozemlje, ki je nekdanj segalo od severa do Donave, na vzhodu po današnjem Ogrskem tudi deloma do Donave, na zapadu pa notri do srede Tirolskega.

Deloma po krvavi sili, deloma pa pod materialnim pritiskom so poganski Slovenci sprejeli krst. Ni torej treba posebnih dokazov, da se niso bogve kako poglabili v krščanstvo, ki itak v tistih časih ni bilo več tako, kakor v dnevih aposteljev, temveč se je že močno izpremenilo. Narod je sprejel novi obred, nove molitve, nova imena, ampak vse to je zasadil na staro pogansko podlago.

Cerkev sama je olajšavala ta proces, ne le pri Slovincih, ampak tudi pri drugih narodih, ki se niso mogli kar na kratko odreči svojim starim navadam. Vsi veliki prazniki katoliških in krščanskih cerkev sploh se viemajo s starimi poganskimi slavnostmi, ki so bili v najožji zvezi z naravnimi pojavi. Naravne prikazni pa so bile tudi spreobrnjenim kristjanom potrebne, da so z njih pomočjo razumeli — seveda po svoje — nove praznike. Saj je bilo kratkomalo nemogoče, da bi se bili s svojim mišljenjem kar čez noč užívali v abstraktne pojme krščanskih godov. Cerkev pa je bila zadovoljna, če je le pridobila ljudi: da razumejo novi kristjani božič in veliko noč po svoje, da prenašajo svoj politeizem (mnogobožstvo) tudi v krščanska nebesa ter iščejo v trojnem bogu, v angeljih in svetnikih nadomestila za svoje neštivilne bogove in druge duhove, bese itd., jim cerkev ni zamerila preveč. Saj jim tudi ni mogla po sili izbiti takih misli iz glave.

Pogansko pa je ostalo mišljenje in čutenje množice še do današnjega dne. Ali ni pogansko, če mislijo ljudje, da na primer Marija v enem kraju lahko več pomaga, kakor v drugem? Treba se je le baviti z ljudstvom, pa se človek začudi, ko spozna, koliko jih še misli, da je mati božja v Lurdu sploh neka vse druga Marija, kakor pa ona v domači cerkvi. Da se dajejo posameznim svetnikom različni resorti, strogo ločeni drug od drugega, da se pripisuje moč nad ognjem svetemu Florijanu, in sicer samo niemu, da se obračajo ljudje ob raznih zgodbah do posameznih svetnikov, a ne do Boga, in še sto takih primerov dokazuje poganski značaj ljudske vere. Če bi živelo med prostim ljudstvom čisto krščanstvo, bi bilo vsako praznovanje nemogoče; kdor pa količkaj pozna prebivalstvo po Slovenskem, vé, koliko ga je. Sicer pa se babjeverstvo ni ohranilo samo med Slovenci, ampak prav tako tudi med drugimi, najbrže med vsemi krščanskimi narodi.

Kdo more torej reči, da je ljudstvo verno v čistem krščanskem smislu?

Kar pa se tiče intelligence, čivkajo že davno vrabci po strehah, da nima krščanske vere. To se lahko pravi ne le o posvetni intelligenci, ampak tudi o dobrem delu duhovščine.

Tem vrsticam ni namen obrekovati koga, ampak služiti hočejo spoznanju resnice. Če se pravi, da je mnogo duhovnikov, ki sami ne verujejo, kar zahteva vera, odnosno cerkev, je to zgodovinsko dejstvo, ki ne more žaliti nikogar. Utajevanje takih resnic ne pomaga nič, potrebno je razumevanje. Dvom in nevernost našega časa se na lahko razume.

Med tem, kar je zapisano v knjigah, na katerih je utemeljena vera in med množicami se odkriti znanosti so nasprotja, ki jih kratkoma ni moči spraviti s sveta. Vzemimo kar začetek: V starem testamentu je rečeno, da je Bog ustvaril svet v šestih dneh. Znanost ne pravi le, da ni bilo tako, ampak tudi dokazuje, da je potrebovalo svetovje milijarde let, preden je dobilo sedanjo obliko, da se je cela zemlja razvijala milijone let, preden je postala taka, kakršna je sedaj. Za svoje trditve podaja znanost dokaze. Kdor torej pravi: »Ne sme se verjeti znanosti, ampak edino le svetemu pismu,« bo pri mislečih ljudeh težko dosegel svoj namen, ampak dvom bo tem močnejši, čim bolj srhgrito zagovarja svoje stališče.

Ko se je pokazalo, da znanstvene nauke o tej stvari ne morejo ovreči, so se začeli kompromisiti. Rekli so: »Dnevi, ko je Bog ustvaril svet, niso bili taki kakor sedanji, ampak so šli na tisoče sedanjih let.« Znanost je namreč razdelila razvoj naše zemlje v razne »periode« in teh so se polastili pionirji, ki so hoteli staviti most med vero in znanostjo. »Geodetične periode so bili svetopisemski dnevi,« so rekli: Najkonservativnejši katoličani sicer niso bili zadovoljni s to koncesijo v razlagi, oportunisti so jo pa sprejeli. A pomagalo vendar ni nič, kajti sveto pismo pravi, da je Bog ustvaril svet v šestih dnevih, ne pa zemljo, in to je velik razlog. Znanost pa tudi dokazuje, da se periode zemeljskega ohlajenja in spreminjanja nikakor ne ujemajo z dogodki legendarnih šestih dni. Povest svetega pisma je zelo lepa, poetična vzorna, toda pred kritično znanostjo ne more obstati. Kakor je z začetkom, tako je pa tudi z nadaljevanjem. Splošno znano je, da je cerkev strogo zahtevala vero v takozvani geocentrični sistem, po katerem bi bila zemlja središče vsega sveta, okoli nje pa se sučelo mesec, sonce in zvezde. Nasprotna vera, da se suče sonce okoli zemlje, je veljala za pregrešno in zgodovinska resnica je, da je cerkev svojčas kruto preganjala pristaše tedaj novega nauka o sukanju zemlje.

S cerkvenega stališča je bilo lahko umevno. Po cerkvenih nazorih je bil svet ustvarjen za človeka in zaradi njega. Naravno je torej, da je veljala zemlja, njegovo bivališče, za središče vsega vse-mirja. Sonce je imelo nalogo, da mu svetlo podnevi in da ga greje, zvezde so mu svetile ponoči. Naenkrat naj se to vse prekucne! Veri naj se takorekoč izmakne temelji izpod nog. Ali ni v tem nevarnost, da bi se zrušila vsa stavba.

Papeži, ki so preklinjali novi nauk, so torej že vedeli, kaj delajo. Ampak končno vendar ni šlo. Dandanes je vendar že težko najti človeka, ki bi ne vedel, da roma zemlja okoli sonca in nobeni cerkveni inštanca ne pride več na misel, prepovedati tak nauk.

S tem in nešteti drugi konflikt med vero in znanostjo se mora seznaniti inteligenten človek. In kdor verjame znanosti, ki dokazuje, ne more verjeti tistim verskim trditvam, ki so z znanostjo naravnost v nasprotju. Morda je tudi tak človek, lahko še kristjan, izraelčan, mohamedanec itd., vendar pa ne more biti pravoveren v cerkvenem smislu. On na primer lahko živi popolnoma po morali, ki jo je baje Kristus učil, nikakor pa ne more zmešati znanosti in cerkvenih nauk v enem loncu. S stališča cerkve pa je tak človek že neveren.

V inteligentnih slojih so gotovo mnogi in premnogi, ki se tudi ne brigajo dosti

za znanstvena vprašanja, ki na primer o vsem darvinizmu ne vedo nič drugega, kakor da je baje po Darwinovi teoriji človek »sin opice«. Taki ljudje pa tudi verni ne morejo biti, temveč so indiferentni.

Radi verjamemo, da se vidi pri mašah, šmarnicah, procesijah itd. mnogo takih ljudi. Toda tam se vidi tudi inteligenti, ki ne verujejo sploh nič. In še treba ni, da bi se zaradi tega imenovali hinavci. Tja gredo deloma iz navade, deloma ker se jim zdi lepo, deloma ker sploh ne mislijo nič. Seveda pa je vmes mnogo prav mnogo hinavščine. Dosti je takih, ki med štirimi stenami taje vero in včasih še prav neokusno zabavljajo, kadar jih kdo vidi, se pa odkrivajo pred vsakim cerkvenimi vrati, ker ima klerikalizem veliko politično in gospodarsko moč in ker se jim zdi koristno, zatajiti svoje prepričanje za dobiček, ki ga pričakujejo od klerikalnih krogov.

Vse drugo bi se še pretrpelo. Ampak ta hinavščina je najhujša. In prav te je med inteligenco na pretek.

Kdo naj na primer verjame profesorju prirodoslovja, da ima pristno cerkveno vero. O marsikaterem vprašanju se mnenja lahko razhajajo: umevno je, če znanstveno izobražen človek veruje v individualno dušo, dasi jo njegov kolega z enako izobrazbo zanikuje. Ampak če tak človek pravi, da imajo procesije kaj vpliva na potres, nevihto in sušo, tedaj se njemu ne more verjeti. Zdravnik, ki trdi, da verjame v lurske čudeže, more biti samo dvoje: Duševno nenormalen, torej tudi za svoj poklic nesposoben, ali pa hinavec. Kajti on ve, da se pač s sugestijo nekatere živčne bolezni lahko ozdravijo v Lurdu kakor drugje, da je pa vsako nenaravno, ali kakor pravijo »nadnaravno« ozdravljenje nemogoče. Hinavščina pa tudi ni vera.

Kakšno »sveto vero« hočejo torej braniti klerikalci, ko prave Kristusove vere itak ni ne med prostim, ne med izobraženim ljudstvom? Ali hočejo varovati vero v copernice, ki žive v vsaki vasi? Ali braniti izganjanje hudčca, ko bi bilo treba narod poučevati o potrebi zdravniške pomoči?

Ampak to je: Kar hvalisajo klerikalci o obrambi »svete vere«, je politična preteveza. Že s to frazo zlorabljajo vero, ki jo hočejo degradirati za pohlevno deklo, da varuje njih politično vladno in gospodarski dobiček. Klerikalcem ni na tem, da smejo častiti Marijo, ampak da lahko neovirano izkoriščajo ubogi narod in ga vodijo za nos k svojim ciljem, ki niso ne božji, ne sveti, temveč skozinski zemeljski in materialni. »Proletarec«.

RAZKRISTJANJENJE ŠOLE

Velikonočna številka »Slovenca« je prinesla na uvodnem mestu članek pod gorenjim naslovom. Že površni pregled tega članka kaže, da je naslovljen na maso, ki enkrat še gre čez drn in strn za »Slovencem«.

Ampak tudi za inteligenta ima nekaj podučnega. »Slovenec« nam namreč brezobzirno pove: Katoliška duhovščina bo šla z vsako vlado, ali je krščanska, ali je drugoverska, vsako bo podpirala s poneumnjevanjem ljudstva, ampak — samo toliko časa, dokler ji ta zagotovi mesto prvega goslača v državi, le če bo vse, od kralja do zadnjega hlapca, plesalo po njeni melodiji.

Zgodilo se je pa, kar se je pač moralo enkrat zgoditi, da so klerikalci potisnjeni nekoliko v ozadje in s tem hote nehote

v opozicijo. In gorje temu, kdor je to povzročil! Ta naj sedaj poje, kar je skuhal, kajti — vtikati prste v Rim, je nekaj, kar oni nikdar in nobenemu ne odpustijo.

Gospod Pribečević je našim »gospodom« »sfrdirbal« praznike. Čujte! Ta žramazon (tudi nam, pa iz drugih vzrokov nesimpatični državnik) hoče »razkristjaniti« šole!

Kaj se to pravi? Kaj naj pod tem razumemo? Krščanstvo in šola sta od nek-daj že dva, v tolikem nasprotju, da si pojma, da je to vprašanje veljalo že vlake papirja in tiskarskega črnila. Vera in veda! Kdo bo pač mogel ugovarjati, če vedno in vedno trdimo, da so tu vmes razpokline, čez katere nikdar ne bo mogoče postaviti mosta, ki bi jih spajal. Če nas na primer kateheti v šoli vedno še učijo, da je Bog ustvaril svet v šestih dneh, veda pa nasprotno znanstveno dokazuje, da milijone let trajajoči razvoj, če danes že vsak pobič ve, da se »zemlja vrti«, nasproti temu pa vemo, da je tisto zmoto moral Galilej z mukami in kot posledico teh muk z življenjem plačati, torej —? Ali vera — ali veda?

»Sl.« piše: »Vsi resni državniki sveta si prizadevajo, kako bi zacelili moralne rane, ki jih je zadala človeštvu svetovna vojna...« Tu smo zopet mi, ki se prijemamo za glavo! (prosto po »Sl.«) Ali niso to bili vendar tisti — versko vzgojeni! — ljudje, ki so vse te vojne grozote povzročili? Ali to niso bili Kristusovi namestniki, ki so blagoslovljali kanone, puške in bajonete, da bi se sigurneje zarezavale v telesa — kristjanov?

Pa pogledimo nazaj: Ali niso bili španski inkvizitorji, tista sramota človečanstva, in razni rimski papeži s svojimi moritvami in škandalami — katoliški duhovniki, ki so bili vendar zadosti versko vzgojeni? Ali niso to bili in so redno le versko vzgojeni ljudje, ki na podlagi vere zadržujejo vsak napredek, svesti si, da jim bo samo toliko časa mogoče brez vsakega dela in truda v izobilju živeti, dokler imajo za seboj neredno maso?

Pa pojdimo dalje: »Kristus, Mohamed in Konfucij bodo zavzemali pri tem poduku enakovredno mesto?« »Večjih moralcev mladih duš ni, kakor so ti prosvetni možje.« Torej — že tukaj vidimo, koliko je tej gospodi na tem ležeče, da obdrže v svojih črnih krempljih šolo, in — če že ni mogoče »versko vzgojo« poostrižiti, ohraniti vsaj nekaj »status quo«.

Spustiti se v znanstvene dokaze enakopravnosti Kristusa in Mohameda mi ni mogoče, istotako ne morem priti z dokazi o »moralcih mladih duš«, kajti — »Naprej« zahteva, da sem kratek. Samo še konec »Sl.« članka: Le-ta je sila bojevit, da, krvavo revolucionaren. Že napoveduje versko vojno sfanatiziranih tercalck, Marijinih devic, Orlov itd. »Državotvorci, zavedajte se, da je volja slovenskega ljudstva ta, da praga šole brez verskega pouka po cerkvenih pooblaščenih ne bo prestopil niti en otrok krščanskih starišev in da bosta take šole sami gradili in vzdrževali, ljudstvo pa si bo svoje. Nimajte dovolj bajonetov, da bi v tem oziru upognili ljudsko voljo!«

Dosti za danes. Eno tolažbo pa pri vsem tem imamo: da je dobrotljivi Bog ustvaril tudi mrzli kamen, na katerega se bodo morali naši »gospodje« hote ali ne-hote vsteti, da se nekoliko ohladijo. Da pa šolsko-versko vprašanje enkrat za vedno izgine z dnevnega reda, je zadnji čas, da pridemo do popolne ločitve šole od cerkve oziroma cerkve od države. Le takrat se bo pokazalo, če je res »Slove-

nec» opravičen, pisati v imenu vseh Slovencev, in koliko bo štela masa, ki stoji za njim.

T.: Zaloška cesta.

Gnev v srcu, solnce v očeh —
Tako valovi z velikim zamahom
črna vijuga po Zaloški cesti.

Rdeči plameni plamtijo,
podžgani s sladkostjo
svobodne pesmi...

Valove — Bledi obrazi, sajaste oči,
s pljunki v dušah,
z bičem na hrbtu —
Na Zaloški cesti par tisoč jih je,
na zemeljski krogli nešteto jih je.

Kam?
Naprej! Po Zaloški cesti — čez
polja, čez reke,
čez morja
čez svet!

Naprej!
Nazaj...
Zaprasketale so cevke —
zaječala so srca —
obstal je val — za hrib...
Za hip!

Iz krvi že poganja
pesem — ki bo zapela
preko cev prasketajočih.

Naprej!
po Zaloški cesti —
čez polja, čez reke
čez morja
čez svet!

Naša stranka.

Boljša je malo dobrega
nego veliko slabega.

Če bi imeli vsi ljudje enake težnje, če bi vsem isto koristilo in isto škodovalo, če bi imeli vsi enak telesni in duševni razvoj, če bi kratko bili res vsi ljudje popolnoma enaki, da bi se n. pr. niti po spolu ne razlikovali — potem bi ne bilo treba demokracije, sploh nikake vlade ne, potem bi imeli lahko prav — anarhisti.

Ker pa ni tako, ker imajo ljudje različne okuse in potrebe, različne moči in zmožnosti, različne prednosti in napake, in ker morajo vendarle živeti v družbi, zato je nujno potrebno, da si to svojo družbo organizirajo, to se pravi, da si po medsebojnem dogovoru razdele pravice in dolžnosti in da si postavijo vlado, ki naj skrbi, da se dolžnosti izpolnjujejo, pravice pa ne zlorabljajo.

Povsod in v vseh oblikah družbe je bilo tako, je tako in bo tako. V državi, v občini in v rodbini imamo vlado, čeprav se imenuje samo pri državi s tem imenom, pri občini ji pa pravimo odbor in pri rodbini poglavar. Pri tem je postranska stvar, ali vlada en sam človek, ali več ljudi, ali vlada vojaški poveljnik, ali civilni guverner, ali vladajo imenitniki po rojstvu ali po denarju, ali so samodržci ali izvoljeni od ljudstva ali postavljeni od milosti božje, ali vladajo po lastni volji in moči ali se dajejo prerivati sem ter tja od svojih svetovalcev in svetovalk kakor lutke, ali se imenujejo kralji ali predsednik republike, ministri ali komisariji, senat ali sovjet, odbor ali načelstvo. Tudi je vse eno, če družba sploh ni organizirana, vlado ima vendar: vlada ji tisti, ki je slučajno najmočnejši. Povsod je tako, tudi v naravi je tako.

Socialisti so to spoznali in se vedno in povsod borili proti anarhiji, proti neredu, proti brezvladiju. To nikakor ne nasprotuje socialističnemu pojmu svobode, nasprotno, ta je tem popolnejša, čim strožji je red. Proti redu je samo nasilnik, ki zahteva popolne svobode s postransko mislijo, da bo s svojo duševno ali telesno močjo vse druge potlačil, tako da bo ostala svoboda samo njemu. Tako svobodo hočejo kapitalisti.

Na tak način je bilo delavno ljudstvo ogoljufano za svojo svobodo v državi. Da si jo zopet pridobi, zato si je ustanovilo socialistične organizacije: naučiti se hoče vladati samega sebe, da bo zmožno razumeti in izvrševati demokracijo, obenem hoče potem teh organizacij voditi tudi boj za dosego prave demokracije v državi.

Četudi te organizacije ne odgovarjajo popolnoma organizaciji države, vendar se morajo ravnati po načelih demokracije, kakršno hočejo pozneje uvesti v državo. Red mora biti vzoren, tem bolj, ker ni nihče prisiljen nanj. Članstvo je prostovoljno, vsak lahko izstopi, kadar koli hoče.

Res je, da moramo stremeti za tem, da zberemo čimprej kar največje število aktivnih socialistov. Toda v politični stranki, ki se mora baviti z vsemi panogami socialističnega gibanja, ki mora odločevati o vseh vprašanih javnega življenja, tudi o tistih, pri katerih danes zaradi svoje premožne moči še nima nikakega vpliva, v taki organizaciji je treba gledati bolj na kakovost članov nego na njih število. Tudi pri strokovnih, gospodarskih in kulturnih organizacijah je treba paziti na kakovost članov, vendar ima tam odločilno moč število. Pri političnih organizacijah je pa vsa moč v enotnem, pravilnem in doslednem izvajanju socialističnega programa, kar ni nič lahkega pri stalno se izpreminjajočih razmerah. Edino pri akcijah in pri volitvah potrebuje socialistična stranka čim večjega števila pristavev — toda imela ga bo le, če bo njeno postopanje pravilno! V tem slučaju pojdejo ž njo vse množice strokovnih, gospodarskih in kulturnih organizacij, ki pojdejo vselej le za tisto stranko, ki bo pravilno in dosledno zastopala njih koristi. Razen tega bodo pa vsaj najboljši, torej vodilni člani teh organizacij tudi politično organizirani!

Naša opozicija.

Načelstvu očitajo, da hoče
zatreti v stranki vsako opozi-
cijo.

Posamezni sodrugi in posamezne organizacije so si razdelile pravice in dolžnosti ter postavile odbor, ki naj skrbi, da se dolžnosti izpolnjujejo, pravice pa ne zlorabljajo.

Ta odbor vrši svojo dolžnost. Če bi je ne vršil, bi ga bilo treba odstaviti. Ker jo vrši, pravijo, da vlada, da komandira, da vodi vojaški režim. Kako to? I no, zatreti hoče vsako opozicijo!

Opozicija je sol demokracije. Čim boljša opozicija, tem boljši uspehi. Bog nam daj mnogo silne opozicije! Pa glasno naj kritizira, da vsi slišijo! Ostra kritika je kakor prepil v zatohlo klet!

Torej ni res, da hoče načelstvo opozicijo zatreti.

Morebiti hoče pa zatreti kaj takega, kar se komu zdi, da je opozicija? Poskusimo na nekaj zgledih pojasniti, kaj se nam ne zdi opozicija.

Peč ljudi gre v Rim. Tja vodijo baje vse ceste. Naša petorica je pa sklenila hoditi skupaj. Na križpotu se dogovarjajo, katero cesto bi imeli izbrati. Štirje izjavijo po vrsti, da hočejo iti po najkrajši, peti pa nasprotuje, hodil bi rajši skozi gozd, lepo po senci. Drugi štirje ne marajo tega. Peti se jezi, da ga ne poslušajo, in odide skozi gozd sam, onim štirim pa očita, da so samolastneži, da hočejo imeti vse po svoje, kratko: zatreti hočejo vsako opozicijo.

Ne bilo bi treba govoriti več o tem, da bo pa odstranjeno vsako nespornost, izjavljamo, da je 4 več nego 1. Če je bil pri tem kak samolastnež, je bil to samo eden, ne štirje. Ker se pa drugi štirje niso podali njegovemu nasilju, je izjavil, da ne pojde ž njimi v Rim, da pojde rajši sam. — — — Po našem mnenju to ni opozicija. Demokracijo bi bilo ukloniti se večini in iti ž njo, čeprav ni izbrala manjšinske poti. Še otroci pri igri so hudi, če v takem slučaju kdo izjavi, da »se ne igra več«!

Eden izmed starih veteranov se ni dal prepričati o potrebi progresivnega davka v stranki. Trije kongresi so ga že sklenili. L. 1919. je bilo naročeno načelstvu, naj ga uvede, l. 1920. je bilo sklenjeno, da ga morajo plačevati vsaj vsi tisti, ki hočejo veljati za najboljše sodruge, l. 1921. pa je sklenil zbor, da naj bo to splošni davek v stranki. Še posebno za tiste sodruge je bilo sklenjeno, da ga morajo brezpogojno plačevati, ki imajo po zaslugi in na račun stranke lepe dohodke, recimo 15.000 K na mesec.

Ta veteran tega ni hotel razumeti. Celo leto ga je stranka opominjala, prosila in rotila, naj izpolni svojo dolžnost, pa brez uspeha. Res je veliko 1000 K na mesec, pa tudi 15.000 K je veliko! Saj je vedel že v naprej, da bo treba toliko plačevati, če se mu je zdelo preveč, naj bi bil pa odklonil! Pa se je izgovarjal na seji, da nima denarja, da ne more plačati. Drugi pa morajo, čeprav svoje kronice težje pogrešajo, nego on tisočake. Pa on ima sina v šolah. Tudi drugi imajo sinove, ki bi jih radi dali študirati, pa ne najdejo nikogar, ki bi jim pomagal; kako, da morajo vzdrževati s svojimi kronicami stranko, ki niti izgovorjenega prispevka ne more iztirjati od veterana? Končno — morebiti bo mogoče dajati sina v šole tudi s 14.000 K? »Ne, ni mogoče, ker imam tudi druge stroške. Hčerka se moži, bala velja mnogo!« Dobil je odgovor, da imajo njegovi sodrugi tudi hčere, da se morajo tudi te omožiti, da jim mora pa oče napravljati balo iz mesečnega dohodka 2000 K! Vendar bo tak veteran priznal, da je razlika velikanska: 2000 in 15.000. Pa ni priznal. V gostilno in kavarno mora hoditi, reprezentirati mora na vsak način, vse mora, samo stranki, tej ni treba dati tistega, kar ji gre.

Zbor je sklenil, da mora! Niti temu se ni uklonil. Pač pa je iskal še drugih, ki naj bi tudi ne plačali, če jih bo več, se bo stranka ustrašila in jih bo pustila v miru.

Končno je nekje nekaj zasmrdelo. »To ni socializem, to je koritarstvo!« Od ust do ust se je govorilo, da se ga stranka boji! Čemu? Načelstvo je svoje opomine ostrilo in ostrilo, končno — je bil konec.

Zdaj pride pa opozicija. Vzame pero in piše list: to ne gre, takih velezaslužnih veteranov ne smete tako z vilami prijemati! Kje je hvaležnost? Pa tudi potrebujemo ga!

Ne, prav nič ga ne potrebujemo! Prav nič nismo hvaležni! Le sram nas

je in žal nam je, da se to ni zgodilo že prej. Čim starejši je kdo, tem boljši naj bo — ne pa da bi naj imel patent na nered!

Braniti take »sodruge«, prijatelji, to ni opozicija, to je anarhija, še več, to je ruvanje proti sklepom. Načelstvo smo postavili zato, da sklepe izvršuje — pa tudi zato, da jih proti taki »opoziciji« brani. In lahko jih bo ubranilo! Javnost je čistilno sredstvo prve vrste! Stranka proletariata smo. Vsi najmanjši imajo prostora v nji, za bogove pa nimamo ni- v kotička na galeriji!

Zgledov bi bilo še mnogo. Pa ti naj zadostujejo, če ne bi nam znalo zmanj- kati za drugič. — Taki opoziciji svetuje- mo, naj si izbere drugačno kritiko in naj je ne vrši tajno. Začenjamo se ravnati po geslu:

Kdor ni z nami, je proti nam!

Socialist ni tisti, ki se trka na prsa in kliče: »Jaz sem rdeč!« Socialist mora biti organiziran član socialistične organi- zacije in se udeleževati njenih bojov. So- cialist mora biti agitator med svojimi to- variši, da pomaga povečati armado, ki se bojuje za njegove cilje. Kdor to izpolnju- je, sme reči, da je socialist.

Jedilni list.

delavske družine. obstoječe iz treh čla- nov. Oče, delavec, ima mesečnih dohod- kov K 3000.

1. zajutrak, obstoječ iz prežgane juhe in žgancev.

Za pripravo tega je potrebno:

30 dkg koruzne moke po K	20.8	K 6.24
1 » masti » »	100.—	» 1.—
2 » bele moke » »	26.20	» 0.52
300 » premoga q » »	105.—	» 3.15
100 » drv » »	101.—	» 1.01
sol » »	11.60	» 0.20

2. obed, obstoječ iz nezabeljenih žgancev in zelja. Zato je potrebno:

1/2 kg koruzne moke po K	20.80	K 10.40
3/4 » kislega zelja » »	24.—	» 18.—
7 » premoga q » »	105.—	» 7.35
1 » drv » »	101.—	» 1.01
sol » »	11.60	» 0.30

3. večerja, obstoječa zopet iz neza- beljenih žgancev in zelja. Stroški torej kakor pod točko 2. K 37.06

Če prištejemo še stroške za slabo stanovanje dnevno K 3.20
dobimo stroške za hrano in stanovanje na dan K 89.44

Če pomnožimo to vsoto s 30, dobimo za mesec K 2683.20.

Če odštejemo K 2683.20 od mesečnih dohodkov K 3000 ostane K 316.80 za vse druge potreščine v celem mesecu.

Naštejmo jih vsaj nekaj:

4 l petroleja po K	20.—	K 80.—
10 škat. vžgalic » »	1.80	» 18.—
dimnikar » »	6.—	» 6.—
2 kg mila » »	64.—	» 128.—
1 škatlja globina » »	7.—	» 7.—
2 kg sode » »	6.60	» 13.20
brivec » »	28.—	» 28.—
šolske potreb. za enega otroka » »	60.—	» 60.—
obrab. čevljev » »	40.—	» 40.—
sukanec » »	10.—	» 10.—
skupaj		K 390.20

Obleka, perilo, kruh, meso, mleko, zdravnik itd. je seveda luksuz.

Ker pa ima za to na razpolago kveč- jem K 316.80, mu zmanjka že pri teh iz- datkih K 73.40 na mesec.

S tem je menda natančno dognano, kako danes delavec živi, če ima letnih prejemkov K 36.000. — In od tega bi še naj davek plačal. Delavci, ki stavkajo pri tvrdki Westen v Celju so vsi še mnogo

slabše plačani. Stavka že traja tri tedne. Kaj porečete k temu? Ali res sme ino- zemski krvoses naše slovensko delav- stvo tako izžemati? Vsak kapitalistični ljubitelj reda se zgraža nad nemarnostjo ter neuspešnostjo današnjega delavca. Naj poizkusijo naši in tujenarodni krvo- sesi enkrat živeti samo en mesec po go- renjem receptu in takoj bodo spoznali, za- kaj škripljejo stroji delavske energije.

V NEDELJO, 23. APRILA JE OB 9. DOPOLDNE V CELJU VELIKI MANI- FESTACIJSKI SHOD. POROČEVALCA NAR. POSL. SODRUGA TOKAN IN GOLOUH.

»Kres«, štev. 8., je pred par dnevi iz- šel. Prinaša naslednjo vsebino: Nadalje- vanje Cerkvenikove »Prostitutke Zoše«, zadnje nadaljevanje pred koncem; Tira- nov »Zgodbo o zlati lasnici« s krasno pravljico snovjo; Suchega staroindijsko pripovedko »Kaznovano pohotnost«; da- lje dve pesmi starega, znamenitega kitaj- skega pesnika Li-tai-peja, ki je živel za- četkom 8. stoletja po Kristusu: »Gavrani kriče« in »Prokletstvo vojne«. Vestnik prinaša med drugim nadaljevanje Gospo- dinjstva iz zadnje številke, mnogo drob- nejših vesti, poziv na pomoč gladojuči Rusiji, predvsem pa članek o telovadbi, ki pomeni nekak začetek teoretičnega pripravljanja naših bodočih delavskih te- lovadnih enot, nekako tak začetek, kakor je bil pred tridesetimi leti na Češkem, ko so danes silovitemu delavskemu telovad- nemu gibanju postavljali temelj s požrt- vovalnim delom in članki v socialističnih kulturnih obzornikih. Takih prebujajočih in iniciativnih člankov bi rabili z vseli polji našega kulturnega gibanja, pa bi to gibanje čez par let izgledalo vse drugače. »Kres« kaže torej veliko iniciativnost in resne volje do dela, zato zasluži, da se ga delavstvo še bolj oklene, kot se ga je do sedaj. Mi homo o listu še obširnejše pisali, toda škoda bi bilo naših besed, če ne bomo naši zavedni sodrugi takoj šli na delo, da ga razširijo in priporočajo prole- tariatu, naj ga bere. Povemo samo še to: Marsikdo bi si želel pri »Kresu« še tega in onega, ampak ne to in ne ono se ne bo zgodilo, če boste nani gledali z apatijo in ga ne boste podpirali vsestransko: s pri- spevki iz vseh vej našega kulturnega gi- banja, s točnim odračunavanjem naroč- nine — kar je glavni pogoj za redno iz- hajanje takega lista! — z agitiranjem in nabiranjem novih naročnikov. Premislite nekoliko ta mala navodila!

SODRUGI, PRIPRAVLJAJTE SE NA DOSTOJNO PROSLAVO PRVEGA MAJA!

Politične vesti.

+ Ruski odgovor zavezniškim vla- dam. Ruska delegacija je izročila svoj od- govor na zavezniško noto predsedniku konference, laškemu ministrskemu pred- sedniku v petek, 21. t. m. Ta odgovor se glasi: Gospod predsednik! Ruska dele- gacija je z največjo pazljivostjo proučila predloge zavezniških vlad, ki so izraženi v dopolnitvi protokola z dne 15. aprila in se je obenem obrnila za svet na svojo vlado. Ruska delegacija je še vedno mne- nja, da sočasni gospodarski položaj Ru- sije in okoliščine, ki so dovedle do tega, Rusijo popolnoma opravičujejo, da zahte- va spričo obveznosti, ki se ji stavljajo, priznanje svojih protizahtev. Vendar je ruska delegacija pripravljena iskati nova

poča, ki bi dovedla do rešitve. Zato spre- iema člen 1., (člen 1. odklanja princip kompenzacij), člen 2. (člen 2. zahteva pri- znanje predvojnih dolgov) in člen 3 A. (člen 3 A zahteva priznanje vojnih dolgov in zagotovilo, da se dovolijo inozemcem zapuščine in plačilne olajšave) vendar pa pod pogojem, da se prvič znižajo vojni dolgovi in zaostale obresti in da se dru- gič Rusiji dovoli primerna finančna po- moč. Le na ta način bi bilo mogoče Rusiji, da se čimprej dvigne iz sedanjega gospo- darskega položaja. Kar se pa tiče člena 3. B, bi bila ruska vlada s pridržkom go- renjih določb pripravljena, dovoliti biv- šim lastnikom uporabo nacionaliziranih ali pridržanih posestev, ali pa, če bi to ne bilo mogoče, odškodovati bivše lastnike bodisi z neposredno sklenjeno pogodbo, ali pa na podlagi določil, katerih podrob- nosti, naj bi se razpravljale in določile na sedanjih konferenci. Ruska delegacija na- glaša tudi izrecno, da ruska vlada ne mo- re prevzeti nobenih obveznosti za dol- gove svojih prednikov, dokler jo ne bodo mednarodne države priznale oficijelno in de iure. Upam, da najdejo omenjene dr- žave zadostno podlago za vpostavitve pogaianj. Podpis: Čičerin, vodja ruske delegacije.

+ Odgovor nemške delegacije na zavezniško spomenico. Tudi nemška de- legacija je izročila svoj odgovor zavezni- škim zastopnikom v petek, 21. t. m. do- poldne v roke predsednika konference de Facti. V svojem odgovoru opozarjajo Nemci na dejstvo, da že več let prizna- vajo sovjetsko republiko, dalje da je bil sporazum z Rusijo važen zaradi oficijel- nega ugotovljenja mirovnega stanja in prijateljskih odnosov. V nasprotnem slučaju bi celo vrsto določb londonskega programa dovedla do tega, da bi posledice carskih vojnih dolgov nosila Nemčija sama. Ko pa je še celo zvedela, da se za- vezniške države na svojo roko pogajajo z Rusijo ter da nimajo nobene resne vo- lje upoštevati upravičenih nemških želj, so stopili v dogovor z Rusijo in sklenili z njo gospodarsko pogodbo. Tega koraka pa se ni podstopila zaradi pomanjkanja smisla skupnosti, temveč iz nujnih razlo- gov. Če zavezniški želijo, se vbodoče sploh ne bodo udeleževali posvetovanj o ruskem vprašanju. S tem pa še ni rečeno, da se hoče Nemčija odtegniti sodelova- nju v svrhu evropske obnove. Nemčija je pripravljena sodelovati skupno z drugimi državami v smislu pomirljivosti in sprav- livosti med vzhodom in zapadom.

+ Temeljit preobrat razpoloženja na genovski konferenci. V petek, 21. t. m. popoldne so že opazili preobrat razpolo- ženja na genovski konferenci. Učinek bombe, ki sta jo vrgla Čičerin in dr. Ra- thenau se je že nekoliko podel, čeprav je dal francoski ministrski predsednik Poincare delegatu Barthouju navodila, po katerih pada vsa odgovornost za rusko- nemško pogodbo na nemško delegacijo v Genovi. Sedaj govore zavezniški naen- krat o nameravanih posojilih. Tako na primer govore angleški zastopniki, da bo- do dali Rusiji posojilo v znesku 658 mili- jonov zlatih lir kot prvo posledico poga- jani z Rusijo. Ravnotako govore o veli- kem posojilu Nemčiji. Poleg tega pa po- ročajo iz Genove, da so ponudile Rusiji gospodarske pogodbe predvsem vse ne- vtralne države, potem pa Italija, Rumu- nija in Čehoslovaška. Stališče jugoslo- vanske vlade pa je skrajno rezervirano, kar je pa umljivo, če pomislimo, da sledi reakcionarni Franciji čez drn in strn, kar se bo vse zelo še maščevalo.

+ Nečuvno postopanje finančnega odbora. Pretekli četrtek, 20. t. m. so v finančnem odboru razpravljali o redukciji uradništva oddelka ministrstva za pravosodje v Ljubljani. Pred razpravljanjem je izjavil predsednik odbora, dr. Veljkovič, da ne more čakati na povratek pravosodnega ministra dr. Markoviča, ker mora finančni odbor rešiti še zelo nujne zadeve, tako na primer računske dvanajstine. Odbor je začel nato razpravljati o redukciji uradništva omenjenega oddelka vključno protestu slovenskih poslancev. Odbor je sprejel poročilo sekcije, po katerem se v Sloveniji odpusti 286 uradnikov. Večina odbora pa je še pred glasovanjem zapustila dvorano, tako da je prodrl predlog le z glasovi manjšine. Zaradi tega nečuvnega postopanja je narodni poslanec sodrug dr. Korun na včerajšnji seji finančnega odbora podal ostro izjavo, v kateri ugotavlja neverjetno postopanje finančnega odbora in zahteva zadoščenje. Proti obnašanju poslancev je energično protestiral in zahteval, da mora biti pri razpravljanju odbora vedno navzoč resortni minister.

+ Nesramne laške zahteve v Santi Margheriti. Ameriški poslanik v Rimu je dobil sporočilo, naj posreduje med Italijo in našo državo. Italija zahteva namreč revizijo rapalske pogodbe, ker je po njenem mnenju obvezen zanjo samo javni del rapalske pogodbe. Le ta je bil namreč ratificiran od italijanskega parlamenta, ne pa tudi točka, ki urejuje vprašanje Barosa. Italija meni, da je mogoč sporazum zlasti v prometnem in gospodarskem vprašanju. Reki, kateri se naj zagotovi enak vpliv Italiji in Jugoslaviji, naj se namreč prikloni cela baroška luka. Poleg tega pa zahteva Italija za Zader toliko ozemlja, da bo mogel živeti. Ker jugoslovanska delegacija vse laške ponudbe in zahteve opravično odklanja, se bodo pogajanja v Santi Margheriti končala v najkrajšem času.

GLEDALIŠKI SMRAD.

Že več sodrugov nas je interpelliralo, zakaj se toliko pečamo z ljubljanskim gledališčem. Od neke strani smo celo zvedeli, da postaja to vprašanje že predmet nove »opozicije«.

Sodrug! Za dve veliki zadevi gre! Prvič je zadnji čas, da se uvede javna kontrola povsod tam, kjer mora javnost plačevati.

Drugič pa — umetnost nam ne sme biti tuja zadeva, posebno zdaj ne, ko je proletariat že nekočkrat pokazal, da v vsej svoji bedi višje ceni umetnost, nego je zato zmožno naše meščanstvo.

Če se nam posreči otrebiti ljubljansko gledališče, bomo rešili tudi gledališke umetnike tiste grozne morale, v katero jih sili gledališki smrad. Ali ni grozno, da nas od vseh strani svare, naj se ne vtikamo v to zadevo, ker — bodo vsi igralci kot priče odrekli. Pomislite, kako pavšalno se drzne govoriti naša javnost o umetnikih! Kakšna bo naša umetnost, če tega ne preprečimo?

Dnevne vesti.

Sad sodobne družbe. V Belgradu je na Veliko noč radi bede dvakrat hotel izvršiti samomor vojni invalid Jurij Marinković, ki se je preživljal samo s prodajanjem lista »Vojni invalid«. K sreči je bil obakrat rešen. Odpeljal se je namreč z ladjo v Zemun in skočil med vožnjo v vodo, iz katere so ga sopotniki pravočasno rešili. Na policiji je izjavil, da ga je k te-

mu obupnemu činu privedlo silno pomanjkanje. Ker pa je tamkaj slišal samo obsodilne in zasmehujoče besede, pomoči pa nobene, je odšel v pristanišče in ponovno skočil v reko, iz katere so ga potem rešili mornarji. — Zjokal bi se človek nad tem žalostnim dejstvom, ki pa nikakor ni edino. Vojni invalid, ki je dal za kapitalistično družbo vse svoje življenjske moči, mora za plačilo od družbe popolnoma pozabljen, radi pomanjkanja umirati v najstrašnejših mukah.

Srečolovi, tombole in razne loterijske igre. Ministrstvo poljedelstva in vod v Belgradu je odločilo, da edino ono izdaja dovoljenja za prirejanje srečolovov, tombol in raznih loterijskih iger. Prošnje za dovoljenje takih iger je torej nasloviti in odposlati ministrstvu za poljedelstvo in vode v Belgradu.

Ljubljana.

Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu. Danes v nedeljo 23. t. m. se ob 11. dopoldne otvori kolektivna razstava bratov Vidmar, ki razzemata poleg bratov Kralj najbolj častno mesto v mladi slikarski umetnosti. Razstavili so še M. Mušič, V. Kos in Fr. Zupan.

Francosko predavanje. Gospod Gabriel Mourey, ugleden francoski kritik in poznavatelj zgodovine umetnosti, bo imel v nedeljo, dne 23. t. m. ob 8. zvečer, javno predavanje v veliki dvorani univerze pod pokroviteljstvom tukajšnjega Francoskega instituta. Predavanje »O francoski skulpturi od 12. do 19. stoletja« bo pojasnjevalo 80 izbranih skulpturnih slik. Vabljeni so vsi prijatelji umetnosti in francoskega jezika.

Predavanje o »načrtu zakona o obči državni upravi« priredi »Društvo konceptnih uradnikov politične uprave v Sloveniji« v nedeljo 25. t. m. ob 10. dopoldne v sejni dvorani mestnega magistrata ljubljanskega. Predava okrajni glavar dr. Pirkmayer iz Ptuja. Vstop prost. Društveni člani in vsi, ki jih predmet zanima, uljudno vabljeni. Odbor.

Deželni muzej bo začel z nedeljo, 23. t. m. zopet splošno dostopen vsako nedeljo od 9—12. predpoldne.

Iz stranke.

Razglas. Odbor krajevene organizacije SSJ v Celju je na svoji zadnji redni seji dne 18. aprila 1922. sklenil izključiti čeleznika Gorjanca Josipa in krojaškega pomočnika Petermana Albina, oba v Celju, ker sta se pregrešila zoper § 5., točka c) organiz. pravilnika SSJ. objavljenega v šesti številki »Napreja«, ki pravi: dolžnost članaje brezpogojno varovati ugled stranke in pokoravati se veljavnim odredbam in sklepom odgovornih odborov. — Odbor.

Vse organizacije, ki niso prejele naše okrožnice 0—12—22 in 0—14—22, naj jo takoj reklamirajo. — Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Vse organizacije, ki imajo več pristopnih izjav, naj nam jih takoj vrnejo, da ne bodo pri novi nakladi še tudi stare pristopne izjave v prometu.

Po svetu.

— Cerkveni zakladi v Rusiji. Sovjetska vlada je s svojo naredbo, da se zasežejo in prodajo cerkvena bogastva v korist stradalajočim prebivalcem ob Volgi, odprla pravo pravcajo Aladinovo jamo zlata in dragih kamnov. Ruske cerkve in

samostani so že od nekdanj sloveli po svojem velikem bogastvu, ki leži nakopičeno že stoletja brez vsake koristi za ljudstvo in državo. Darovi carjev in plemičev ter pobožnih romarjev in kmetov in cerkveni davki so grmadi stoletje za stoletjem dragocene zaklade, katerih vrednost sega v naravnost fantastične višine. In prvič v zgodovini Rusije je to bogastvo zdaj na razpolago ljudstvu, da si z njim pomaga, ko je v stiski. — »Izvestia« v Moskvi so v začetku marca objavila dolg opis dragocenih predmetov, ki jih posedujejo nekatere najbogatejše katedrale v Rusiji. Najznamenitejši zaklad med vsemi je ikon (kip) »Naša kazanska gospa« v cerkvi enakega imena v Petrogradu. Ta kip, ki predstavlja sveto devico, je iz čistega zlata, tehta deset funtov in je okinčan s 1655 velikimi in 1432 malimi dijamanti, poleg tega ima 638 rubinov, sedem safirov, 1400 biserjev in 155 drugih dragih kamnov. — Drugi znani ikon, ki nosi ime »Sveta jeruzalemska gospa«, je v petrogradski katedrali Sv. Petra in Pavla. Narejen je iz čistega zlata in ima na sebi 38 karatov velikih dijamantov, trideset karatov srednje velikih in trinajst karatov majhnih dijamantov. V tej cerkvi je 24 ikon, ki so brez malega enake vrednosti. — Cerkev Sv. Izaka v Petrogradu ima 215 predmetov, ki predstavljajo 81 funtov zlata in 4788 funtov srebra. Neki ikon, ki je 21 palcev širok in 28 palcev visok, je oblečen v zlato in na glavi ima venec iz velikih dijamantov. Dalje je v tej cerkvi še tucat drugih kipov, ki so približno enake vrednosti kot prejšnji. — To so samo tri cerkve, toda v Rusiji je 61.000 cerkvá in samostanov, ki so polni zlata, srebra in dragih kamnov. Vse cerkve naravno niso tako bogate kakor petrogradske, ali vsaka ima kolikor toliko zlata in srebra, kajti ruska cerkev ni mogla biti brez bogato okinčanih in pozlačenih ikonov. Kazanska katedrala v Petrogradu je bila čez vse sveta kozakom, Donski kozaki so nekoč poslali tej cerkvi 1440 funtov srebra s prošnjo, da se naj iz njega naredi ikoni štirih apostoljev.

Šport.

Prvenstvene tekme. V nedeljo 23. t. m. ob 14. nastopita na igrišču Sparta-Primorje S. K. Jadran — S. K. Hermes. Jadran, ki je na velikonočni ponedeljek porazil v lepi igri S. K. Slovan (2 : 0), nastopi v nedeljo proti svojemu najmočnejšemu konkurentu Hermesu. Tekmo sodi g. Hrs. Ob 14. na igrišču Svobode — Moste se vrši tekma Jadran rez. — Ilirija III. Sodi g. Klemenčič. Ob 15.30 istotam nastopi rez. Ilirije proti Svobodi — Moste. Ilirija II. bo nastopala v letošnjih prvenstvenih tekmah II. razr. izven konkurence. Sodnik g. Beneš.

Gospodarstvo.

= Valuta. (Zagreb, 21. aprila.) Ameriški dolar 64 Din, napoleonor 200 Din, italijanska lira 3.45 Din.

= Žitni trg. V Vojvodini so zadnje dni kupovali kilogram pšenice po 4.38 Din, kg ječmena po 3.12 Din, kg ovsa po 2.87 Din, kg koruze po 3.10 Din, kg moke (števil. 0) po 5.88 Din.

= Prost izvoz testenin in sočivja iz Italije. Italijanska vlada je dovolila prost izvoz testenin in sočivja.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršan v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

KAJO DELIC,

zlatar in draguljar

Ljubljana III. Šerbova ul. 4

priporoča svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah, ali pa izmenjava za novo blago.

Velika zaloga! Cenik zastoj!

Trgovina z pohištvo

Karl Preis, Maribor,

Stolni trg (Domplatz)

Najboljša in najcenejša pri-
ložnost za nakup

≡ pohištva

za delavce in železničarje.
Solidna postrežba! Nizke cene!

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Šivalni stroji Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarnen.

Dürkopp, Styria, Waffennrad.

Začasno znižane cene!

SUKNO

za promenadne in športne obleke v bogati izbiri

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mesni trg.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

v Trbovljah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska in ljubljanska izbrana vina**, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921 K 592.971.17, rezervni delež K 29.022.19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal K 1.820.617.51.

Clan postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov
za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja
in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ulica 19.

!!! Delaj, zbiraj, množi in vlagaj !!!

**Najboljše in najvarnejše naložite svoje
prihranke v**

Poštni predal št. 13.

Telef. int. št. 178.

Pošt. ček. rač. št. 10.582.

Brzoi. nasl. „Kodes“ Ljubljana.

Hranilnem oddelku

Konsumnega društva za Slovenijo, Ljubljana.

Obrestuje hranilne vloge po **4½ %** } brez odbitka rentnega in in-
vloge proti ½ l. odpovedi po **5 %** } lidnega davka.

Vloge se lahko vplačujejo osebno ali pa potom položnic v **centrali** v Ljubljani ali pa v **podružnicah**: Celje, Štore, Rogatec, Borovnica, Litija, Kamnik, Tržič, Radovljica, Gorje, Kor. Bela, Sava, Jesenice, Mojstrana, Kr. gora, Ljubno, Pragersko, Ptuj, Maribor, Ribnica na Pohorju, Fala, St. Lovrenc na Pohorju, Guštanj, Prevalje, Leše, Mežica, Črna I., Črna II.

Hranilni kapital K 4.000.000.

== Vlagajmo prihranke le v lastno hranilnico! ==

Ne pozabite, da je pri
vinu, čaju in kavi najboljši

KEKS

K. Vidic, Jesenice, Gorenjsko

V trgovini

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

Moške obleke	od 160 din. naprej
Raglan	od 250 din. naprej
Moške hlače	od 80 din. naprej
Damski plašči	od 150 din. naprej
Damski kostumi	od 180 din. naprej
Damske modne obleke	od 200 din. naprej
Damska krila	od 60 din. naprej
Damske bluze	od 30 din. naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

**Zahtevajte vedno in povsod
kruh in pecivo
I. delavske pekarnice
v Ljubljani. Kolezijska ulica 4,
ki je najboljši.**

V Ljubljani in okolici se prodaja v vseh prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisi.

Citajte velezanimivo študijo
Dr. Oto Bauer - Uratnik
Pot k Socijalizmu.

Cena 1 din.

Naroča se v upravi „NAPREJ“.

Ure budilke, ni-
haške, verižice,
zlatnino, srebrnino, očala
in poročne prstane
kupite najbolje pri

A. Lečnik,
urar in zlatar,
Celje, Glavni trg št. 4.
Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro pla-
čujem po najvišji ceni.

Držav. zdravilišče toplice Dobrua

pri Celju.

Akratoterma 37° C. izredno bogata na radiju in oglji-
kovi kislini. Izvanredni uspehi pri živčnih boleznih,
boleznih srca, ledvic, mehurja in revmatizma.

Najstarejše žensko zdravilišče južnih alp.

Priporočljivo za rekonvalescente in slabotne. Gorsko
podnebje, smrekovi gozdovi, krasen park, divni izleti.

Predsezija od 25. aprila do 25. junija.

V tem času so vse cene za 25 % znižane. Državni
uslužbenci, častniki in duhovniki imajo v tem času
50 % popusta.

Velike fotografije!

povečane po vsaki
sliki, društvene
skupine, legitima-
cije za železničarje

izvršuje najfineje po zmernih cenah.

Fotograf „PELIKAN“, Celje, zraven hotela Union.

Rudniški mizar

samostalen, neoženjen, se sprejme pri dobri plači takoj
za trajno. Pismene ponudbe je poslati na upravo Uglje-
nikov imovne opčine Gjurgjevačke. Pošta
Bregi - Podravski Hrvatsko.

Pranje je težko; olajšaj ga in vporablaj

MILO z ZNAMKO „GAZELA“

„Pošljite naročnino!“

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavnica: Din. 30.000.000.

Rezerva: Din. 15.000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj,
Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street.

New York City.